

Seat No. : _____

NI-132

November-2025

B.A., Sem.-V

DSC-M-354 : Geography (A : Man and Environment)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

1. માનવ ભૂગોળનું વિષય સ્વરૂપ, વિષય-વ્યાપ અને શાખાઓ સ્પષ્ટ રીતે રજૂ કરો. 10
અથવા
1. નિશ્ચયવાદ અને સંભવવાદની તુલના અને વિરોધાભાસ રજૂ કરો. 10
2. માનવજાતની કોઈપણ બે પ્રારંભિક આર્થિક પ્રવૃત્તિઓ સમજાવો. 10
અથવા
2. માનવજાતનું ભૌતિક અને સામાજિક લાક્ષણિકતાઓના આધારે વિભાજન આપો. 10
3. ભારતની મુખ્ય અનુસૂચિત જનજાતિઓનું સંક્ષિપ્ત વિતરણ વર્ણવો. 10
અથવા
3. ઠંડા પ્રદેશોમાં માનવ જૂથોએ તેમના પર્યાવરણ સાથે કેવી રીતે અનુકૂલન સાધ્યું છે ? લોકોના આવા કોઈપણ બે જૂથોના સંદર્ભમાં સમજાવો. 10
4. માનવ વિકાસ સૂચકાંક અને સુખ સૂચકાંક શું છે ? તેઓ વિકાસને કેટલી સારી રીતે યોગ્ય ઠેરવે છે ? 10
અથવા
4. લોકો સ્થળાંતર શા માટે કરે છે ? સ્થળાંતરના પ્રકારો સંક્ષિપ્તમાં સમજાવો. 10
5. MCQ – બારમાંથી કોઈપણ દસનો યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો : 10
 - (1) પર્યાવરણીય નિર્ધારણવાદ તરફ કોનું કાર્ય ઝુકાવ ધરાવે છે ?
 - (a) વિડાલ ડ લા બ્લેચ
 - (b) રેટ્ઝેલ
 - (c) ડબ્લ્યુ.એમ. ડેવિસ
 - (d) પેન્ક
 - (2) નીચેનામાંથી કઈ માનવ ભૂગોળની શાખા છે ?
 - (a) હવામાનશાસ્ત્ર
 - (b) પેટ્રોલોજી
 - (c) કાર્ટોગ્રાફી
 - (d) નૃવંશશાસ્ત્ર

- (3) ભૂગોળમાં 'સંભવવાદ' શબ્દ કોણે બનાવ્યો ?
 (a) વિડાલ ડે લા બ્લેચે (b) રેટ્ઝેલ
 (c) લ્યુસિયન ક્રેબુ (d) પેન્ક
- (4) માનવજાતની સૌથી જૂની આર્થિક પ્રવૃત્તિ કઈ હતી ?
 (a) વસ્તુ ભેગી કરવી (b) ખાણકામ
 (c) પશુપાલન (d) કૃષિ
- (5) જાતિનો ખ્યાલ મૂળભૂત રીતે કયા પ્રકારનો ગુણ/સ્વભાવ ધરાવે છે ?
 (a) આર્થિક (b) પર્યાવરણીય
 (c) જૈવિક (d) સામાજિક
- (6) માનવ જાતિઓનું વર્ગીકરણ કોણે કર્યું ?
 (a) ચાર્લ્સ ડાર્વિન (b) વેજેનર
 (c) બ્લુમેનબેક (d) ગેરાસિમોવ
- (7) કયા આદિવાસીઓને "ભારતના ધનુષ્ય ધરી માનવ" તરીકે ઓળખવામાં આવે છે ?
 (a) ગોંડ (b) કોલ
 (c) કોરકુ (d) ભીલ
- (8) સૌથી વધુ સંખ્યામાં મસાઈ લોકો ક્યાં રહે છે ?
 (a) ભારત (b) મેડાગાસ્કર
 (c) માલદીવ (d) કેન્યા
- (9) નીચેનામાંથી કયા ઠંડા પ્રદેશોના લોકો નથી ?
 (a) ચાકુટ્સ (b) સિંહાલી
 (c) લેપ્સ (d) એસ્કિમો
- (10) નીચેનામાંથી કયા ખંડમાં સૌથી વધુ વસ્તીગીચતા છે ?
 (a) યુરોપ (b) ઉત્તર અમેરિકા
 (c) દક્ષિણ અમેરિકા (d) આફ્રિકા
- (11) નીચેનામાંથી કયા દેશમાં મોટાભાગના રહેવાસીઓ સ્થળાંતર કરી આવી વસ્યા છે ?
 (a) UAE (b) શ્રીલંકા
 (c) ભારત (d) ચીન
- (12) નીચેનામાંથી કયા દેશમાં પર્યાવરણીય જોખમો બાહ્ય સ્થળાંતરમાં પરિણમી શકે છે ?
 (a) યુકેન (b) રશિયા
 (c) નાઉરૂ (d) ભારત

Seat No. : _____

NI-132

November-2025

B.A., Sem.-V

**DSC-M-354 : Geography
(A : Man and Environment)**

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

1. Present clearly the nature, scope and branches of Human Geography. **10**
OR
1. Compare and contrast Determinism and Possibilism. **10**
2. Explain any two early economic activities of mankind. **10**
OR
2. Give divisions of mankind based on their physical and social characteristics. **10**
3. Describe in brief distribution of major Scheduled Tribes of India. **10**
OR
3. How have human groups adapted to their environment in cold regions ? Explain with reference to any two such groups of people. **10**
4. What is Human Development Index and Happiness Index ? How well do they justify development ? **10**
OR
4. Why do people migrate ? Explain types of migration in brief. **10**
5. MCQ – Attempt any **TEN** out of **twelve** : **10**
 - (1) Whose work leaned towards environmental determinism ?
 - (a) Vidal de la Blache
 - (b) Ratzel
 - (c) W.M. Davis
 - (d) Penck
 - (2) Which of the following is a branch of Human Geography ?
 - (a) Meteorology
 - (b) Petrology
 - (c) Cartography
 - (d) Ethnography

- (3) Who coined the term 'Possibilism' in Geography ?
(a) Vidal de la Blache (b) Ratzel
(c) Lucien Febvre (d) Penck
- (4) Earliest economic activity of humans was
(a) Gathering (b) Mining
(c) Pastoralism (d) Agriculture
- (5) Concept of race is basically what type in nature ?
(a) Economic (b) Environmental
(c) Biological (d) Social
- (6) Who classified human races ?
(a) Charles Darwin (b) Wegener
(c) Blumenbach (d) Gerasimow
- (7) Which tribals are known as "Bowmen of India" ?
(a) Gond (b) Kol
(c) Korcu (d) Bhils
- (8) The largest number of Maasai people are in
(a) India (b) Madagascar
(c) Maldives (d) Kenya
- (9) Which of the following are not people of the cold regions ?
(a) Yakuts (b) Sinhalese
(c) Lapps (d) Eskimo
- (10) Which of the following continents has highest population density ?
(a) Europe (b) North America
(c) South America (d) Africa
- (11) In which of the following countries migrants make up vast majority of residents ?
(a) U.A.E. (b) Sri Lanka
(c) India (d) China
- (12) In which of the following countries, environmental threats are likely to result in out migration ?
(a) Ukraine (b) Russia
(c) Nauru (d) India
-

NI-132

November-2025

B.A., Sem.-V

DSC-M-354 : Geography

(B : Elements of Physical Geography)

(As per NEP 2020)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

- સૂચનાઓ : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત અને સરખા ગુણ ધરાવે છે.
(2) જરૂર જણાય ત્યાં પેન્સિલ વડે સ્વચ્છ આકૃતિઓ દોરવી.
(3) પરીક્ષાર્થીઓ પરીક્ષા દરમ્યાન રેખાંકિત નકશાનો ઉપયોગ કરી શકે છે.

1. ખડકોનું વર્ગીકરણ આપી, અભિકૃત ખડકો વિગતે સમજાવો. 10
અથવા
1. માનવજીવનમાં ખડકોનું મહત્ત્વ સમજાવી, ભૂમિ સ્વરૂપોના ઘડતરમાં તેઓનું કાર્ય સમજાવો. 10
2. ધાતુમય અને અધાતુમય ખનીજોનું વર્ગીકરણ આપો. 10
અથવા
2. ખનીજની વ્યાખ્યા આપી, તેના પ્રકારો સમજાવો. 10
3. જમીનની વ્યાખ્યા અને બંધારણ સમજાવી, જમીન બંધારણની પ્રક્રિયા સમજાવો. 10
અથવા
3. જમીનનું ઘોવાણ, સંરક્ષણ અને ટકાવિ વ્યવસ્થાપન સમજાવો. 10
4. કુદરતી વનસ્પતિના વિતરણમાં આબોહવા, જમીન અને ભૂપૃષ્ઠને પરિબળો તરીકે સમજાવો. 10
અથવા
4. ભારતમાં કુદરતી વનસ્પતિના પ્રકારો સમજાવો. 10

5. નીચેના બહુલેતુક પ્રશ્નોના જવાબો કૌંસમાંથી પસંદ કરી લખો :

10

- (1) ખડકોની રચનામાં શેનું મહત્ત્વ છે ?
(A) જમીન (B) માટી
(C) પાણી (D) ખનીજો
- (2) અગ્નિકૃત ખડકનું રૂપાંતર શેમાં થાય છે ?
(A) રૂપાંતરિત (B) વિકૃત
(C) પ્રસ્તર (D) એકપણ નહિ
- (3) નીચેનામાંથી કયું અઘાતુમય ખનીજ છે ?
(A) લોખંડ (B) પિત્તળ
(C) કલાઈ (D) ચૂનાનો પથ્થર
- (4) જમીન ધોવાણનું મુખ્ય કારણ શું છે ?
(A) વરસાદ (B) નદીનું ઘસારણ
(C) સમુદ્રના મોજા (D) પરિવહન
- (5) ભારતના સમુદ્ર કિનારે મુખ્યત્વે કેવી વનસ્પતિ જોવા મળે છે ?
(A) મેન્ગ્રૂવ (B) પાનખર
(C) બારમાસી (D) એકપણ નહી
-

Seat No. : _____

NI-132

November-2025

B.A., Sem.-V

DSC-M-354 : Geography

(B : Elements of Physical Geography)

(As per NEP 2020)

Time : 2:00 Hours]

[Max. Marks : 50

- Instructions :** (1) All questions are compulsory and carry equal marks.
(2) Draw clean diagrams with pencil wherever necessary.
(3) Candidates may use the outlined map during the examination.

1. Give the classification of rocks, explain igneous rocks in detail. **10**

OR

1. Explain the importance of rocks in human life; explain their functions in the formation of landforms. **10**

2. Give the classification of metallic and non-metallic minerals. **10**

OR

2. Define minerals and explain their types. **10**

3. Explain the definition and structure of soil, explain the process of soil formation. **10**

OR

3. Explain soil erosion, conservation and sustainable management. **10**

4. Explain climate, soil and topography as factors in the distribution of natural vegetation. **10**

OR

4. Explain the types of natural vegetation in India. **10**

5. Write the answers to the following multi-purpose questions by choosing from the brackets :

10

- (1) What is the importance of rocks in their formation ?
(A) Soil (B) Clay
(C) Water (D) Minerals
 - (2) What is the transformation of igneous rock into ?
(A) Metamorphic (B) Deformed
(C) Extruded (D) None
 - (3) Which of the following is a non-metallic mineral ?
(A) Iron (B) Brass
(C) Tin (D) Limestone
 - (4) What is the main cause of soil erosion ?
(A) Rainfall (B) River erosion
(C) Ocean waves (D) Transport
 - (5) What is the main vegetation found on the Indian coast ?
(A) Mangroves (B) Deciduous
(C) Perennial (D) None
-